MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
GEOFFREY VALENZIA

Seduta tad-9 ta' Marzu, 2009

Rikors Numru. 35/2008

Mark Lombardo u John Zammit
bhala editur tal-gazzetta 'In-Nazzjon Taghna'
vs
(1) Kunsill Lokali Fgura; u
(2) Ir-Registratur tal-Qrati

Il-Qorti

Rat **ir-rikors** ta' Mark Lombardo u John Zammit li permezz tieghu ppremettew:

Illi r-rikorrent Lombardo huwa kunsillier fil-Kunsill Lokali Fgura, filwaqt illi John Zammit kien l-editur tal-gurnal 'In-Nazzjon Taghna', gurnal tal-Partit Nazzjonalista;

Illi fix-xahar tas-sajf tas-sena 2001, kien hemm kwistjoni dwar progett fi Triq Hompesch, Fgura u l-Kunsilliera eletti ghan-nom tal-Partit Laburista, li dak iz-zmien kienu f'maggoranza fil-Kunsill Lokali Fgura, ma kienux qed

jaqblu fuq din il-kwistjoni mal-Kunsilliera eletti ghan-nom tal-Partit Nazzjonalista. Din il-kwistjoni sabet ruhha bhala kwistjoni topika ta' prominenza fil-media;

Illi b'risposta ghall-ittra precedenti ta' Anthony DeGiovanni liema ittra kienet dehret fl-istess gurnal nhar il-5 t'Awwissu 2001 (liema ittra kienet ukoll risposta ghall-ittra ohra precedenti li kien kiteb il-kunsillier rikorrent nhar is-7 t'Awissu 2001), il-kunsillier rikorrent ippublika ittra lill-editur fil-gurnal in kwistjoni fit-23 t'Awwissu 2001, intitolata 'ix-xoghol fi Triq Hompesch il-Fgura' fejn fost affarijiet ohra r-rikorrent qal:

« ….is-sur Degiovanni … ikun biss qed iqarraq u jipprova lill-poplu tal-Fgura (fl-ewwel paragrafu tal-ittra) u ….. ghal darba ohra s-Sindku qed iqarraq…. » (fir-raba' paragrafu tal-ittra).

Illi l-Kunsill Lokali Fgura ipproceda b'kawza ta' libell kontra r-rikorrenti quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) li b'sentenza tal-25 t'April 2007 sabet din il-pubblikazzjoni libelluza u malafamanti fil-konfront tal-Kunsill Lokali Fgura u kkundannat lill-kunsillier rikorrent ihallas danni fis-somma ta' Lm2,500 ekwivalenti ghal hamest elef tmien mija tlieta u ghoxrin Ewro u tlieta u erbghin centezmi (€5,823.43), u r-rikorrent editur John Zammit ihallas danni fis-somma ta' Lm500 ekwivalenti ghal elf, mija erbgha u sittin Ewro u disgha u sittin Ewro centezmi (€1,164.69). Ir-rikorrenti appellaw minn din is-sentenza u b'sentenza ta' 28 ta' Marzu 2008, il-Qorti ta' l-Appell (Sede Inferjuri) kkonfermat dik il-parti tas-sentenza fejn sabet li l-pubblikazzjoni kienet libelluza u malafamanti izda riformat is-sentenza fil-*quantum* ta' danni billi rriduciet dawn id-danni minn Lm3,000 (ekwivalenti ghal €6,988.12) ghal tlett elef erba' mija u erbgha u disghin Ewro u sitt Ewro centezmi (€3,494.06);

Illi l-esponenti jhossu illi l-pubblikazzjoni in kwistjoni hija kritika legittima ta' Gvern Lokali permissibbli f'socjeta' demokratika u ghalhekk is-sanzjonijiet imposti fuqhom mill-imsemmija Qrati qed jilledulhom d-dritt fundamentali taghhom tal-liberta' ta' espressjoni garantita lilhom mill-

Kostituzzjoni ta’ Malta fl-Art. 41 u mill-Konvenzjoni Ewropea fl-Art.10. Ittra ohra ppubblikata fl-istess polemika kontenenti kritika simili li l-Qorti tal-Magistrati (Malta) u l-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) sabu libelluza gew iddikjarati ksur tad-drittijiet fondamentali mill-*European Court of Human Rights* (ECHR) b’sentenza taghhom ‘Lombardo et vs Malta’ deciza fl-24 ta’ April 2007 (Application No. 7333/06). F’din is-sentenza, l-ECHR qalet: « *The Court considers that it is only in exceptional circumstances that a measure proscribing statements criticising the acts or omissions of an elected body such as a council can be justified with reference to the* ‘*protection of the rights and reputation of others*’ » F’dan il-kaz partikolari, l-esponenti jissottomettu illi mkien fil-pubblikazzjoni ma wiehed isib kritika tal-Kunsill Lokali Fgura; il-kritika hija dwar l-atteggjament tas-Sindku! Skond il-Qorti ta’ l-Appell, kritika tas-sindku tekwivali ghall-kritika tal-Kunsill.

Illi l-esponenti jissottomettu wkoll illi gvern, centrali jew lokali, ma jistax jistitwixxi kawza ta’ libell ghax dan imur kontra d-dritt fundamentali tal-konvenut. Fid-dinja ta’ llum, il-media mhux biss ghandha d-dritt izda ghandha l-obbligu li tixpruna l-amministrazzjoni pubblika dwar dak li, fil-lenti soggettiva taghha, jidhrilha illi mhux qed isir sewwa; fid-dinja demokratika, fejn il-media tissejjah il-*public watchdog*, hija protetta mid-drittijiet fondamentali fil-Kostituzzjoni tal-pajjiz jew mill-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem jew mit-tnejn; fil-parti l-ohra tad-dinja, fejn jirrenja d-dittatorjat, il-membri tal-media li jaghmlu l-istess kritika, jigu karcerati jew maqtula. Bis-sentenzi suriferita, Malta tinsab fin-nofs ta’ dawn iz-zewg toroq, billi l-media tigi penalizzata pekunjarament. F’sentenza tal-*House of Lords* (*Derbyshire County Council vs Times Newspapers Ltd and others*, - 1993/2/W.L.R. 449) qabel ma ddecidiet illi « *a public authority cannot bring a libel action, because to allow it that capacity would inhibit freedom of political speech* » qalet « *While in the early history of the struggle of freedom of speech the restrictions were enforced by criminal prosecutions, it is clear that a civil action is as great, if not greater, restriction than a criminal*

prosecution. If the right to criticise the government is a privilege which, with the exceptions above enumerated, cannot be restricted, then all civil as well as criminal actions are forbidden. A despotic or corrupt government can more easily stifle opposition by a series of civil actions than by criminal prosecutions. » Fil-korrispondenza bejn is-sindku u l-kunsillier esponenti, gew pprezentati erba' libelli civili mill-Kunsill Lokali Fgura;

Minn dawn l-erba' kawzi civili ta' libell, tnejn gew michuda mill-Qorti tal-Magistrati (Malta), it-tielet wahda li ntrebhet mill-Kunsill attur giet iddikjarata ksur tad-drittijiet fondamentali mill-ECHR u din prezenti hija l-istraxxiku tar-raba' kawza.

Ghaldaqstant, l-esponenti jitolbu bir-rispett li dina l-Onorabbli Qorti joghgobha (1) prevja li tiddikjara li bis-sentenzi fuq citati fil-konfront taghhom u b'mod partikolari bil-kundanna li jhallsu danni lill-Kunsill Lokali Fgura, gie ivvjolat id-dritt taghhom tal-liberta' tal-espressjoni u dan bi vjolazzjoni tal-precitati Art. 41 tal-Kostituzzjoni ta' Malta (l-Ewwel skeda tal-Kap. 319) u Art. 10 tal-Konvenzjoni Ewropea u (2) taghtihom dawk ir-rimedji li jidhrilha xierqa fic-cirkostanzi.

Rat **ir-risposta** tal-Kunsill Lokali Fgura a fol. 61 *et seq* tal-process li permezz taghha ppremetta:

1. Illi l-bazi tat-talba tar-rikorrenti hija sabiex il-Kunsill Lokali Fgura tigi lilha **mcahhda** d-dritt li taghmel azzjoni ghal danni ai finijiet tal-ligi tal-Libelli – b'hekk ukoll jigu mcahhda l-istess dritt lil kunsilli lokali kollha ta' Malta u enti u korpi kostitwiti simili.

2. Illi bir-rispett kollu dovut lejn ir-rikorrenti, qed tinghata nterpretazzjoni ghal kollox inkorretta kemm ghall-ligi applikabbli kif ukoll, u primarjament, ghas-sentenza moghtija mill-Qorti Ewropeja ghad-Drittijiet Fondamentali tal-Bniedem fl-24 ta' April 2007 (Application No. 7333/6) Lombardo et vs Malta.

3. Ir-rikorrenti odjerni qed jissottomettu li gvern, centrali jew lokali ma jistax jistitwixxi kawza ta' libell ghax dan imur kontra d-dritt fondamentali taghhom. Bir-rispett kollu l-argument ghandu jkun proprju l-invers, ossia li jekk Kunsill Lokali ma jkunx jista' jistitwixxi kawzi ta' libell allura tkun qed tigi mcahhda mid-dritt taghha ta' espressjoni!

4. Ir-rikorrenti odjerna jaghmlu referenza ghas-sentenza gia' citata ta' Lombardo et vs Malta (ECHR) 7333/6) izda jrid jinghad li din is-sentenza taghti proprju **ragun** lill-esponenti u mhux lir-rikorrenti. Infatti mkien ma hemm dikjarat li kunsill lokali m'ghandhux dritt li jaghmel azzjoni ghal libelli, pjuttost l-oppost « *The court considers that it is only in exceptional circumstances that a measure criticising the acts or omissions of an elected body such as a council can be justified with reference to the 'protection rights and reputation of* others' ». Din effettivament tfisser li f'kull kaz il-fatti jridu jigu nterpretati b'aktar restrizzjoni milli forsi f'libelli ohra. Ifisser li dak li jista' jkun libelluz fil-konfront ta' persuna ordinarja mhux necessarjament huwa libelluz fil-konfront tal-Kunsill Lokali.

5. Kap. 248, il-ligi tal-Istampa titkellem fl-artikolu 2 dwar 'persuni' li tinkludi '*korp ta' persuni sew jekk ikollhom personalita' guridika distinta sew jekk le'*. Certament dan ifisser li persuna guridika ghandha dritt tipprocedi taht il-ligi tal-Istampa, dritt sancit bil-ligi. Dan huwa enfazizzat fl-artikolu 4 (d) tal-Kap. 249 l-Att dwar l-Interpretazzjoni « *F'dan l-Att u kull Att iehor mghoddi qabel jew wara l-bidu ta' dan l-Att, kemm il-darba ma jkunx jidher hsieb kuntrarju … (d) l-espressjoni 'persuna' tinkludi ghaqda jew korp iehor ta' persuni sew jekk dik l-ghaqda jew dak il-korp ikunu persuna guridika jew jekk le* ».

6. L-artikolu 3 (2) tal-Att dwar il-Kunsilli Lokali (Kap. 363) « Il-Kunsill huwa korp statutorju ta' gvern lokali b'personalita' legali distinta bis-setgha li jaghmel kuntratti li jharrek u jkun imharrek … »

7. Ir-riferenza li saret mir-rikorrenti ghas-sentenza tal-*House of Lords* (Derbyshire County Council vs Times Newspapers Ltd and other – 1993/2/W.L.R. 449) hija, bir-

rispett kollu, inapplikabbli ghal kaz li ghandna quddiemna – is-sentenza citata tal-ECHR hija cara kristall – ossia li Kunsill Lokali ghandu d-dritt li jhares l-unur, ir-reputazzjoni u l-isem tajjeb tieghu. Irid jizdied jinghad ukoll li din is-sentenza segwiet l-*iter* shih mill-Qrati taghna sal-Qrati Ewropeja.

8. L-esponenti hawn jaghmel referenza ghas-sentenza moghtija fit-30 ta' Mejju 1953 fl-Appell Kriminali Thomas W. Hedley pro et noe vs Emanuel C. Tabone M L A et jinghad bl-aktar mod car:

« *L-imhallef sedenti kellu gja okkazjoni jikkunsidra dan il-punt fil-kawza Strickland vs Scorey, App. Krim. 17.10.49. u ddecieda fis-sens li 'bodies having a corporate personality' jistghu jagixxu ghal ingurja li toffendi l-'collective reputation' taghhom*.
L-imhallef sedenti wara li rrifletta fuq l-argumenti sottomessi, u wara li rrikunsidra l-kaz, ma jsib ebda raguni biex ivarja l-opinjoni minnu gja espressa fis-sentenza citata: anzi jista' jghid li, minn ricerka ulterjuri li hu ghamel sahhah din l-opinjoni, Il-Fraser fil-ktieb « The Law of Slander » 3rd edition, p. 79 jghid hekk « The law of libel is one and the same as to all plaintiffs. In every action of libel whether the statement is, or is not, a libel depends on the same question, viz. Whether the jury are of opinions that what has been published with regard to the plaintiff would tend in the minds of people of ordinary sense to bring the plaintiff into contempt, hatred or ridicule, for to injure his character. The question is really the same, by whomsoever the action is brought, whether by a person, a firm, or a company » …'corporation' jew 'company' … tista' inter alia tagixxi jekk tigi milquta « in the method of conducting its affairs ». Hekk ukoll fil-Halbury, Hailsham Edit., Vol. 20 p 391, jinghad « but a company can mantain an action for a defamatory statement made of it in respect of its business » … ghalhekk din il-Qorti hi tal-fehma li 'corporation' tista' tfittex ghal ingurja ghas-sens tal-kunsiderazzjonijiet premessi ».

9. B'dana kollu l-esponenti ma jridx jaghti x'jifhem li l-media m'ghandhiex « …id-dritt … anzi l-obbligu li tixpruna

l-amministrazzjoni pubblika dwar dak li, fil-lenti soggettiva taghha, jidhrilha illi mhux qed isir sewwa », anzi dan huwa dritt sancit. Izda dan id-dritt m'ghandhux jigi abbuzat. Ma jfissirx li gurnal jista' jghid li jrid meta jrid u kif irid fuq Kunsill Lokali u mbaghad jinheba jghid, bir-rispett, li Kunsill m'ghandhux dritt jazzjona taht il-ligi tal-libell! Jekk f'dak li qed tallega l-media hemm *contempt, hatred or ridicule* l-Kunsill bhala tali ghandu d-dritt imexxi ghal libell. Din hija l-unika nterpretazzjoni tal-Ligi nostrana, ossia l-Ligi tal-Istampa u l-Ligi ta' Interpretazzjoni u konferma mis-sentenza tal-ECHR Lombardi vs Malta.

10. Ghaldaqstant it-talbiet tar-rikorrenti ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra taghhom.

Rat l-atti kollha tar-rikors u d-dokumenti esibiti ;
Semghet lill Avukati difensuri jittrattaw :

Talba

Illi b'dan ir-rikors kostituzzjonali r-rikorrenti qed jitolbu li dina l-Qorti tiddikjara li bis-sentenzi fuq citati fil-konfront taghhom u b'mod partikolari bil-kundanna li jhallsu danni lill-Kunsill Lokali Fgura, gie ivvjolat id-dritt taghhom tal-liberta' tal-espressjoni u dan bi vjolazzjoni ta' l-Art. 41 tal-Kostituzzjoni ta' Malta (l-Ewwel skeda tal-Kap. 319) u Art. 10 tal-Konvenzjoni Ewropea u li taghtihom dawk ir-rimedji li jidhrilha xierqa fic-cirkostanzi. Huma qed isostnu li l-pubblikazzjoni in kwistjoni hija kritika legittima ta' Gvern Lokali permissibbli f'socjeta' demokratika.

Sentenza Qorti tal-Magistrati

Illi l-Qorti tal-Magistrati b'sentenza taghha tal 25 ta' April 2007 kienet laqghet it-talba ta' l-attur Sindku f'dik il-kawza u cahdet l-eccezzjonijiet tal-konvenuti, (ir-rikorrenti odjerni) u ddikjarat li l-artikolu li deher fil-harga tal-gazetta "In-Nazzjon Taghna" nhar it-23 ta' Awwissu 2001 imsejjah "Ix-xoghol fi Triq Hompesch il-Fgura" huwa malafamanti u libelluz fil-konfront ta' l-attur u kkundannat lill-konvenut Mark Lombardo ihallas lill-attur is-somma ta' LM2,500

bhala danni u lill-konvenut John Zammit ihallas s-somma ta’ LM500.

Sentenza tal-Qorti ta’ l-Appell

Il-konvenuti kien appellaw minn dika s-sentenza. Il-Qorti ta’ l-Appell irriformat is-sentenza appellata b’dan li cahdet l-ewwel tliet kapi ta’ aggravji, laqghet ir-raba’ aggravju, iddimezzat d-danni likwidati, u kkundannat lill-appellanti jhallsu komplessivament is-somma ta’ tlett elef erba’ mija u erbgha u disghin euro u sitt centezmi (€3,494.06) in linea ta’ danni.

Rikors Kostituzzjonali

F’dan ir-rikors Kostituzzjonali r-rikorrenti qed jikkontendu li id-dritt taghhom tal-liberta’ ta’ espressjoni gie vjolat b’dawn is-sentenzi u regghu ressqu bhala bazi ghall azzjoni taghhom l-istess aggravji li kienu ressqu quddiem il-Qorti ta’ Magistrati u l-Qorti ta’ l-Appell u cjoe li:

(1) Enti legali bhal ma hu l-Kunsill Lokali ma jistax jagixxi bhala attur f’ kawza ta’ libell;
(2) Malafama lis-Sindku ta’ Kunsill ma tammontax ghal malafama lill-istess Kunsill;
(3) Ma saritx evalwazzjoni korretta tal-fatti ghal fini tal-koncett ta’ “*fair comment*”;

Il-Qorti ta’ l-Appell bis-sentenza taghha fuq riferita ddecidiet l-ewwel zewg aggravji b’dan il-mod:

(1) Li enti legali bhal ma hu Kunsill Lokali jista’ jagixxi bhala attur f’kawza ta’ libel ghall malafama. Hi qalet hekk:

Il-Qorti ttendi biex tabbraccja l-veduta esposta minn din id-dottrina guridika, tant ghaliex, in virtu tad-definizzjoni tal-ligi l-kelma “persuna” tikkomprendi anke enti guridika, tant ghaliex l-Artikolu 28 (1) ta’ l-Att ma jipprovdix, b’xi limitazzjoni, illi ghat-tnissil tad-danni jrid ikollok dejjem u bilfors, sitwazzjoni li taffettwa n-negozju jew il-patrimonju ta’ dik l-istess enti. Jibbasta li l-fatt lamentat li jaghti lok ghad-danni jippregudika l-immagini u l-kredibilita` tal-korp

guridiku ("ittellef jew tnaqqas irreputazzjoni ta' xi persuna").

(2) Dwar it-tieni aggravju l-Qorti ta' l-Appell iddecidiet li:

Jirrizulta accertat illi l-ittra tal-konvenut Lombardo saret b'rejazzjoni ghall-ittra mibughta fl-istess gurnal mill-appellat Anthony Degiovanni fil-kariga tieghu ta' Sindku tal-Fgura. Il-Qorti mhix lesta li taccetta d-dikotomija propulsa mill-appellanti bejn il-persuna fizika ta' l-imsemmi Degiovanni u dik tal-kariga tieghu, qua rapprezentanti tal-Kunsill. Dan ghar-raguni ovvja illi l-attribuzzjoni ta' "qarrieqi" lancjata fil-konfront tieghu ma tistax, mill-istess kontenut tal-fatti esposti fl-ittra inkriminanti, tigi zvixxerata minn dik ta' l-imgieba ta' l-imsemmi appellat fil-qadi tad-doveri tieghu f'dak il-kwalita` rapprezentantiva tieghu. Isegwi illi l-appellat ma kellux ghalfejn iharrek fil-veste personali tieghu ghal kliem allegatament diffamatorji u inveritieri fil-konfront tieghu f'dik il-kariga. Jista' allura, jinghad illi l-Kunsill f'dan il-kaz kellu dak l-interess guridiku li jippromwovi l-azzjoni ghat-tutela gudizzjarja tieghu in kwantu l-interess tieghu kien wiehed sew definit, konkret u personali ghalih.

(3) Dwar it-tielet aggravju l-Qorti ta' l-Appell kienet iddecidiet li bhala Qorti ta' revizjoni ma kellhiex tiddisturba l-valutazzjoni tal-fatti rizervata lill-ewwel Qorti fil-mertu li kienet valutazzjoni sew skorretta minn motivazzjoni kongruwa u esawstiva, ezenti minn difetti logici. Il-Qorti tal-Magistrati kienet sabet li l-kliem lamentati kienu malafamanti fil-konfront tas-Sindku.

Tikkunsidra

Illi r-rikorrenti f'dina l-kawza kostituzzjonali regghu pproponew dawn l-istess aggravji li gew gja michuda kemm mill-Qorti tal-Magistrati kif ukoll mill-Qorti ta' l-Appell fil-kawza ta' libell, izda dina qed jerga jipproponuhom bhala ilment kostituzzjonali billi qed jikkontendu li dawn id-decizjonijiet, b'mod partikolari bil-kundanna li jhallsu danni lill-Kunsill Lokali Fgura, gie vjolat

id-dritt taghhom tal-liberta’ ta’ l-espressjoni u dan bi vjolazzjoni tal-precitati Art. 41 tal-Kostituzzjoni ta’ Malta (l-Ewwel Skeda tal-Kap. 319) u Art. 10 tal-Konvenzjoni Ewropeja. Huma jsostnu li l-kritika kienet wahda legittima fil-konfront ta’ Gvern Lokali u permissibbli f’socjeta’ demokratika.

L-artikolu 10 tal-Konvenzjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem tipprovvdi li:

(1) **Kulhadd ghandu d-dritt ghal-libertà ta’ espressjoni. Dan id-dritt jinkludi l-libertà li jkollu opinjonijiet u li jircievi u jaghti informazzjoni u ideat minghajr indhil mill-awtorità pubblika u** minghajr ma jittiehed kont ta’ fruntieri. Dan l-Artikolu ma ghandux jimpedixxi Stati milli jehtiegu licenzi ghax-xandir, televizjoni jew imprizi cinematografici.

(2) **L-ezercizzju ta’ dawn il-libertajiet, billi jgib mieghu dmirijiet u responsabbiltajiet**, jista’ jkun suggett ghal dawk il-formalitajiet, kundizzjonijiet, **restrizzjonijiet jew penali kif preskritti b’ligi u li jkunu mehtiega f’socjetà demokratika**, fl-interessi tas-sigurtà nazzjonali, integrità territorjali jew sigurtà pubblika, biex jigi evitat id-dizordni jew l-eghmil ta’ delitti, ghall-protezzjoni tas-sahha jew tal-morali, **ghall-protezzjoni tar-reputazzjoni jew drittijiet ta’ haddiehor,** biex jigi evitat il-kxif ta’ informazzjoni ricevuta b’sigriet, jew biex tigi mizmuma l-awtorità u l-imparzjalità tal-gudikatura. (*partijiet skuri b’emfazi tal-Qorti)*

Ir-rikorrenti qed jibbazaw l-ilment taghhom f’dan ir-rikors kostituzzjonali fuq dak li qed jirritjenu li gie deciz fil-kawza “Lombardo and Others v Malta Application 7333/06 deciza 24 ta’ April 2007 mill-Qorti fi Strasbourg u l-kaz Ingliz Derbyshire County Council Appellant v Times Newspapers Ltd. And Others Respondents. (kopji ezibiti a fol 33 u 41 tal-process rispettivament).

Dwar dak li jinghad fil-kawza Ingliza Derbyshire, cjoe li “(a central or local government) was not entitled to bring an action for libel”, apparti r-ragunijiet moghtija mill-Qorti ta’ l-

Appell fir-rigward tal-Ligi Maltija ta' l-istampa li hi applikabbili, lanqas il-Qorti ta' Strasbourg ma kienet daqshekk kategorika li teskludi ghall kollox din it-tip ta' azzjoni lill kunsill lokali bhal ma ghamlet il-Qorti Ingliza.

Fil-kaz Lombardo and Others v Malta, il-Qorti ta' Strasbourg fir-rigward ta' l-ewwel aggravju tar-rikorrent f'dina l-kawza (li kien wkoll aggravju quddiem l-Qorti ta' Strasbourg) qalet hekk:

50. The Court considers that it is only in exceptional circumstances that a measure proscribing statements criticizing the acts or omissions of an elected body such as a council can be justified with reference to "the protection of the rights or reputations of others". In the instant case, it is prepared to assume that this aim can be relied on.

Il-Qorti ta' Strasbourg ghalhekk ma eskludietx li Kunsill Lokali jista' jagixxi ghal malafama bhala attur f'kawza f'certi kazijiet eccezzjonali. (Ara wkoll id-decizjoni Kostituzzjonali bejn l-istess partijiet tas-7 ta' Ottubru 2005). Fil-kaz Lombardo v Malta l-Qorti ta' Strasbourg pero' fil-mertu sabet li kien hemm vjolazzjoni ta' l-artikolu 10 tal-Konvenzjoni fuq il-bazi l-ohra li " the use of the phrase in issue, referring to the Local Government's conduct, did not exceed the acceptable limits of criticism".

Kwantu ghall-aggravju li kritika lis-sindku mhux ekwivalenti ghall-kritika tal-Kunsill Lokali, il-Qorti hawnhekk taqbel ma dak li qalet il-Qorti ta' l-Appell li ma tistax' tizzvixxera l-imgieba ta' Sindku fil-qadi tad-doveri tieghu f'dik il-kwalita` rapprezentantiva tieghu ma dika fil-veste personali tieghu.

Fil-kaz in ezami, b'differenza mill-kaz ta' Lombardo quddiem il-Qorti ta' Strasbourg, dina l-Qorti ghandha quddiemha l-kritika li qed issir oggezzjoni ghaliha, mhux ghax hija kritika diretta lejn il-Kunsill Lokali per se imma

ghax hija diretta lejn il-persuna tas-sindku. Il-Qorti tal-Magistrati u ta' l-Appell sabu malafama fl-attribuzzjoni lancjata fil-konfront tieghu billi dina kienet tirrizulta ampjament mill-istess kontenut tal-fatti esposti fl-ittra inkriminanti.

Il-Qorti tal-Magistrati qalet hekk dwar il-malafama lancjata:

Illi ghalhekk in vista tas-suespost jirrizulta bic-car li l-konvenuti riedu tabilhaqq ihamgu il-gieh u reputazzjoni li kellu s-Sindku billi jimmalafamawh u jattribwulu fatti li ma kienux veri. Huwa veru li l-iskop pacifiku ewlieni ta' gazetta hu li tippubblika informazzjoni u idejat fuq materja ta' interess pubbliku pero dan ma jistax isir billi jinkiteb informazzjoni li tigi manipulata biex timmolesta dak li jkun kif gara f'dan il-kaz.

Dwar l-eccezzjoni li dak li rapportat jammonta ghal-'fair comment', il-Qorti tirrileva fid-dawl ta' dak li gie rilevat aktar 'l fuq li l-fatti kif rapportati huma ghal kollox inveritjeri u ghalhekk ma jistghu qatt jammontaw ghal-'fair comment' u konsegwentement iz-zewg eccezzjonijiet qeghdin jigu michuda.

Dina l-Qorti tifhem li bis-sentenzi imsemmija d-dritt tal-liberta' ta' l-espressjoni tar-rikorrenti gie ristrett izda dan sar billi hu "prescribed by law" u fil-kaz in ezami kien "in pursuit of a legitimate aim", namely "the protection of the reputation" of another". (Artikolu 10)

Illi fis-sentenzi imsemmija ghalhekk kien hemm bazi legali ghar-restrizzjoni tad-dritt ghall-liberta ta' espressjoni billi r-rikorrenti mmalafamaw lill-intimati u ghalhekk kellha tigi protetta r-reputazzjoni tas-Sindku qua rapprezentant tal-Kunsill Lokali.

Hu importanti li f'socjeta' demokratika jkun hemm bdil ta' opinjonijiet u idejat izda daqstant hi importanti d-difiza tar-reputazzjoni, l-unur, l-isem tajjeb, li kull persuna f'socjeta' demokratika ghandu kull dritt li jgawdi. Fil-kazijiet fejn il-persuna li lejha tkun indirizzata l-kritika tkun persuna pubblika l-Qorti "ghandha tippermetti latitudini fil-kritika li

tista' tkun mhux biss iebsa imma wkoll azzardata" izda il-kritika trid dejjem tkun bazata fuq u mibnija madwar fatti li jkunu sostanzjalment veri, li pero' f'dan il-kaz ma rrizultax li kienu hekk.

Jigi finalment rilevat li l-Qorti ta' l-Appell kienet hadet in konsiderazzjoni dana l-fatt ta' kritika wiesa li tista' ssir lill persuni pubblici u fil-fatt kienet iddimezzat id-danni li r-rikorrenti kienu gew ikkundannati jhallsu. Izda l-fatt jibqa' li malafama kien hemm, u ma setghax jigi attribwit lill-intimat li hu qarrieqi jew li tattribwielu fatti li ma kienux veri. Fil-fehma ta' dina l-Qorti l-kritika tar-rikorrenti kienet tmur oltre l-limitu permessibbli mil-ligi f'materja liberta' ta' espressjoni kif hemm prevvist fis-subartikolu (2) ta' l-artikolu 10 tal-Konvenzjoni.

Ghalhekk il-Qorti tikkonkludi li s-sentenzi imsemmija ma vvjolawx id-dritt ta' rikorrenti ghal-liberta' ta' l-espressjoni. Ir-restrizzjoni kienet intiza ghal skop legittimu u ma kinitx sproporzjonata imma necessarja ghad-difiza tar-reputazzjoni, l-unur, l-isem tajjeb, li kull persuna f'socjeta' demokratika ghandu kull dritt li jgawdi.

Decizjoni

Ghal dawn il-motivi
Il-Qorti tiddeciedi billi
Tichad it-talbiet tar-rikorrenti
Bl-ispejjez kontra taghhom.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------